

[eu och facket]

Manifestation för kollektivavtalet

17 mars kl 14.00-15.00 på Sergels Torg,
Stockholm.

Talare: Per Bard, LO:s avtalssekreterare
och Johan Lindholm, Byggettan
ordförande.

Arr: Byggettan, SEKO, Transport, GS-
facket, Målarettan, Elektrikerna,
Fastighetsettan.

Bli med i Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk

Lavaldomen och EU:s utstationeringsdirektiv visar att EU är ett allvarligt hot mot den svenska arbetsmarknadsmodellen med konflikträtt och kollektivavtal, eller med andra ord ett grundskott mot de landvinningar som svensk fackföreningsrörelse gjort de senaste hundra åren.

Lissabonfördraget, den nya EU-grundlagen, innebär inget skydd för de fackliga rättigheterna såsom det hävdas från LO-ledningen och andra EU-entusiaster. Tvärtom så innebär Lissabonfördraget i praktiken att Lavaldomen och andra antifackliga EU-domar grundlagsfästs, dvs. de blir cementerade och opåverkbara för politiska beslutsfattare.

Och, som vanligt i EU-sammanhang, det kommer mera. Riksdagen har införlivat EU:s tjänstedirektiv i svensk lagstiftning, vilket medför att låglönekonkurrensen kommer att breda ut sig än mer. Regeringen har tillsatt en utredning med uppdrag att föreslå hur EU:s bemanningdirektiv ska implementeras i svensk lagstiftning. EU-kommissionen planerar ett säsongsarbetardirektiv som enligt LO:s Wanja Lundby-Wedin öppnar för "en total avreglering av arbetsmarknaden".

För att bjuda motstånd mot denna förödande utveckling har Folkrörelsen Nej till EU initierat ett tvärfackligt nätverk, Folkrörelsen Nej till EU:s Fackliga Nätverk. Det är öppet för dig som är fackligt aktiv [eller bara medlem] och EU-kritisk. Det kostar ingenting och du behöver inte vara

medlem i Folkrörelsen Nej till EU [men det är inget hinder].

Nätverkets syfte är utbyte av information, kunskapsuppbyggnad samt att anordna och samordna olika aktiviteter. Nätverket har startat som en mejlgrupp för informationsspridning och med att producera ett digitalt nyhetsbrev. Det kommer också att beredas utrymme för nätverket på hemsidan www.nejtill.eu.se. Efterhand avser vi att anordna seminarier, hearingar, studiecirklar etc. Nätverket avser också att etablera kontakt och samarbete med andra fackligt inriktade EU-kritiska organisationer, såsom Fagbevaegelsen Mod Unionen i Danmark, Trade Unionists Against the EU Constitution i England och Nei til EU:s Faglig utvalg i Norge.

Nätverket administreras av Gösta Torstensson, Folkrörelsen Nej till EU [och passiv medlem i Kommunal]. Du som vill bli med i nätverket mejlar gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

Eva Anderzon, Kommunalarbetareförbundet
Jan-Erik Gustafsson, Fackförbundet ST
Jannika Fahlander, Handelsanställdas Förbund
Jannis Konstantis, Fackförbundet Seko
Kent Wahlberg, Livsmedelsarbetareförbundet
Maria Pohn, Vårdförbundet
Mats Norrstad, Lärarförbundet
Pie Blome, Fackförbundet Unionen
Minna Pyykölä, Journalistförbundet
Patrik Ljunggren, Transportarbetareförbundet
Peter Lilja, Industrifacket Metall
Rolf Axelsson, Hamnarbetareförbundet
Magnus Renman, Fackförbundet GS
Lars Lundberg, Byggnadsarbetareförbundet

Att spela rysk roulett med den svenska modellen

Vid lunchtid torsdagen den 4 mars hade ett par hundra personer samlats på Mynttorget utanför Riksdagshuset i Stockholm för att protestera mot högeralliansens förslag till Lex Laval, dvs. ändringar i medbestämmandelagen och utstationeringslagen som medför att fackförbundens möjligheter att upprätthålla principen om lika lön för lika arbete kommer att undermineras.

I ett eldigt tal som värmde de församlade protestanterna i den bitande vinterkylan fördömde LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin högeralliansens lagförslag och hälsade de rödgröna oppositionspartiernas försök att stoppa lagändringarna alternativt löfte att riva upp dem i händelse av ett regeringsskifte efter höstens riksdagsval och att tillsätta en ny utredning om vilka lagändringar som riksdagen ska genomföra till följd av Lavaldomen.

Som för att gardera sig för att en omstöpt Lex Laval av rödgrön modell inte kommer att kunna garantera den svenska arbetsmarknadsmodellen, dvs. att det på svenska arbetsplatser ska vara svenska kollektivavtal som gäller och att fackförbunden har laglig rätt vidta konfliktåtgärder för att genomdriva svenska kollektivavtal, krävde Lundby-Wedin i sitt tal att EU:s utstationeringsdirektiv [som ligger till grund för den svenska utstationeringslagen] ska omförhandlas och förändras på det att den svenska kollektivavtalsmodellen inte äventyras. Svaret blev rungande applåder från åhörarna. Vem vill inte rädda den svenska modellen?

Två dagar tidigare, på kvällen tisdagen den 2 mars, var jag på ett seminarium i tidskriften Lag & Avtals fashionabla etablissemang på Mäster Samuelsgatan i centrala Stockholm. Där utfrågades arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin om bland annat Lavaldomen och Lex Laval.

Han beklagade Lavaldomen och berättade att den borgerliga regeringen, precis som den socialdemokratiska föregångaren, hade agerat i EU-domstolen till stöd för de svenska fackförbunden Byggnads och Elektrikerna.

Han konstaterade att den svenska regeringen till följd av medlemskapet i EU är skyldigt att förändra den svenska lagstiftningen efter EU-rätten såsom den uttolkats av EU-domstolen i Lavalmålet. I annat fall skulle Sverige göra sig

skyldigt till ett fördragsbrott och ställas inför EU-domstolen i Luxemburg och i slutändan bötfällas.

Sven Otto Littorin pratade också om vad han kallade "den europeiska dimensionen". Han konstaterade lakoniskt att Europafackets krav på ett socialt protokoll var överspelat efter Lissabonfördragets ikraftträdande. Han tog upp den svenska fackföreningsrörelsens och den rödgröna riksdagsoppositionen krav på att revidera EU:s utstationeringsdirektiv. Littorin förtäljde att han lyft frågan vid ett flertal tillfällen i EU:s ministerråd och i samband med andra kontakter med arbetsmarknadsministrarna i de andra EU-länderna. Summan av dessa försiktiga framstötter är att det inte finns någon regering i något av unionens medlemsländer som är intresserade av att omförhandla och förändra utstationeringsdirektivet i den riktning som den svenska arbetarrörelsens fackliga och politiska grenar kräver.

Littorin påminde dessutom om att när utstationeringsdirektivet antogs 1996 var det 15 länder som var medlemmar i EU, idag har medlemsantalet ökat till 27 och vitsordade att inget av de 12 nya medlemsländerna är "några stora anhängare av den svenska modellen".

Jag trodde aldrig att jag skulle behöva skriva att jag delar åsikt med en moderat arbetsmarknadsminister. Men när Sven Otto Littorin anmärkte att Wanja Lundby-Wedins [och andra EU-idealister] krav på en omförhandling av utstationeringsdirektivet är "att spela rysk roulett med den svenska modellen" så befarar jag mot bakgrund av den politiska situationen i unionens medlemsländer och lagstiftande institutioner att han gör en korrekt bedömning.

Gösta Torstensson

Ny prövning av Lex Laval i konstitutionsutskottet

Torsdagen den 4 mars debatterade riksdagen den så kallade Lex Laval, dvs. regeringens förslag om villkor för stridsåtgärder för fackliga organisationer i samband med att ett utländskt företag som inte är etablerat i Sverige utför verksamhet här med egna anställda.

Bakgrunden till förslaget är den så kallade Lavaldomen i EU-domstolen. Hösten 2004 genomfördes en facklig blockad mot ett skolbygge i Vaxholm. Det lettiska byggföretaget Laval väckte talan i Arbetsdomstolen som i sin tur vände sig till EU-domstolen för att fråga om blockaden var förenlig med EU:s regler. Domstolen ansåg i den så kallade Lavaldomen som kom i december 2007 att den blockad som användes av fackförbunden Byggnads och Elektrikerna stod i strid med EU:s fördrag då det innebar en inskränkning i friheten att tillhandahålla tjänster.

Nu vill regeringen och den borgerliga majoriteten i riksdagen anpassa den svenska lagstiftningen efter den antifackliga Lavaldomen genom att införa vad som i debatten kommit att kallas Lex Laval och som i praktiken är ändringar i medbestämmandelagen och utstationeringslagen.

Lex Laval innebär i korthet att fackförbunden inte får tvinga gästande företag att betala samma löner och villkor som svenska löntagare har. Det blir endast tillåtet att kräva minimilön och vissa andra minimivillkor. Kan det utländska företaget visa, genom ett kollektivavtal eller lagstiftad

minimilön i hemlandet, att minimikraven uppfylls har facket inte rätt att kräva kollektivavtal eller vidta konfliktåtgärder.

Arbetsmarknadsutskottets borgerliga majoritet föreslår att riksdagen säger ja till regeringens förslag om Lex Laval. Utskottet vill att lagändringarna börjar gälla den 15 april 2010. Mot detta hade de rödgröna ledamöterna i arbetsmarknadsutskottet reserverat sig.

Debatten i riksdagskammaren blev hård. Arbetsmarknadsminister Sven Otto Littorin [m] och en rad borgerliga riksdagsledamöter försvarade regeringens lagförslag, som de menar har lyckats jämka ihop den svenska kollektivavtalsmodellen med EU-rätten.

OPPOSITIONEN ANKLAGADE REGERINGEN både för en ovilja till att påverka i EU och för ointresse för löntagarnas situation på arbetsplatserna.

– Regeringen Reinfeldt lyfte inte frågan under ordförandeskapet. Lavaldomen innebär att det som skulle utgöra ett golv nu har blivit ett tak och det finns en uppenbar risk för att den strider mot grundlagen, sade Jennie Nilsson [s] och varnade tillsammans med andra debattörer från den rödgröna oppositionen för att Lex Laval leder till lönedumpning.

– Det blir i princip fritt fram att konkurrera med låga löner, sade Jennie Nilsson, som tycker att regeringen har gått längre än vad domen i EU-domstolen kräver.

Josefin Brink [v] fyllde på med att det blir omöjligt för det svenska facket att kontrollera om de utländska arbetarna har sämre villkor. Ulf Holm [mp] lovade att en rödgrön regering kommer att riva upp Lex Laval och göra om den.

Anna König Jerlemyr [m] kritiserade att de rödgröna partierna tycks ha en vision om att alla i EU ska tjäna lika mycket så att det inte längre blir möjligt att ha lönekonkurrens.

– Detta skulle förhindra en öppning mellan EU-länderna, menade hon.

Annie Johansson [c] tyckte att de rödgröna målar upp ett skräckscenario om lönedumpning. Hon menar att EU är bra för att den inre marknaden öppnar upp gränserna och underlättar den fria rörligheten för företag och löntagare. Annie Johansson har skrivit en motion om att enskilda anställningskontrakt ska kunna ersätta kollektivavtal även i svenska företag.

Desirée Pethrus Engström [kd] försvarade ihärdigt högeralliansens lagförslag och höll inte

Bild: LARS-ERIK HÅKANSSON

med om att förslaget kommer att leda till lönedumpning.

Hon upprepade flera gånger att Lex Laval kommer att innebära att EU-lagstiftning kan fungera i linje med svensk lagstiftning, något som oppositionen vände sig emot.

– Det här är en tolkningsfråga och vi är starkt kritiska till hur regeringen har valt att tolka lagen. EU-domstolen har gjort en tolkning, och den har regeringen nu valt att lägga sig platt för, sade Jennie Nilsson.

Den rödgröna oppositionen yrkade på avslag på Lex Laval och i andra hand att lagförslagen ska vila i minst 12 månader eftersom det enligt dem strider mot den grundlagskyddande föreningsrätten. Regeringspartierna ser inget behov av att vänta med beslutet utan vill att lagen ska börja gälla från den 15 april i år. Men de rödgröna är tillräckligt många i riksdagen för att skjuta upp beslutet ytterligare i någon vecka.

Kontentan av den många timmar långa och fräna debatten blev att kammarens beslut i frågan sköts upp till onsdagen den 10 mars.

Då begärde ledamöter från Socialdemokraterna, Vänsterpartiet och Miljöpartiet att riksdagen skulle skicka frågan om en eventuell vilandeförklaring av Lex Laval till konstitutionsutskottet, KU. De rödgröna oppositionspartierna vill att lagförslaget ska vila i 12 månader eftersom det enligt dem strider mot den grundlagskyddande föreningsrätten.

Enligt regeringsformen får en begäran om att ett lagförslag ska vila väckas om förslaget begränsar vissa grundlagsskyddande fri- och rättigheter. Nu ska KU [återigen, men denna gång på ett formellt riktigt sätt] pröva om den regeln gäller i fråga om regeringens lagförslag Lex Laval.

– Om regeringens lagförslag går igenom så öppnas dörren för låglönekonkurrens och en situation där löner och villkor successivt pressas nedåt för alla på svensk arbetsmarknad. Regeringens förslag går längre än vad EU-domstolens dom i Lavalmålet kräver och innebär kraftiga inskränkningar i fackets möjligheter att upprätthålla svenska löner och villkor på svensk arbetsmarknad, säger LO:s ordförande Wanja Lundby-Wedin i ett pressmeddelande.

– Oavsett om konstitutionsutskottet gör bedömningen att lagförslaget innebär sådana inskränkningar i föreningsfriheten att det bör vilandeförklaras eller inte kommer frågan att bli viktig i valrörelsen. Med en fortsatt borgerlig regering efter valet i höst kommer Lex Laval att bli verklighet. Det enda som kan förhindra det är ett regeringsskifte, säger Wanja Lundby-Wedin.

Gösta Torstensson

Allt du behöver veta om Lavaldomen. Två böcker skrivna av Gösta Torstensson. 60 kr styck. 100 kr (plus porto) för båda. Beställ från gosta.torstensson@nejtilleu.se.

Stoppa avregleringen av järnvägstrafiken

Snö och långvarig kyla har förorsakat ett tilltagande tågkaos landet runt. Självklart utsätter vargavinterns snö och isbildning både spår, växlar och tågens underreden för stora påfrestningar. Även kraftförsörjningen och signalsystemen visar sig känsliga.

Men det verkliga skälet till tågkaoset är inte oväder, utan en vanvetting avreglering, privatisering och konkurrensutsättning av samhällets infrastruktur.

– Det är politikerna som har avreglerat tågtrafiken och som är ansvariga för allt kaos, säger Per-Gunnar Andersson, ordförande för SEKO Banverkets företagsfack, den fackliga organisation som organiserar landets banarbetare.

Den avreglering, bolagisering och privatisering av det statliga ansvaret inom transport- och kommunikationsområdet som påbörjades på 80-talet har i dag löpt linan ut.

Det började med att först Banverket, som skulle sköta infrastrukturen, och sedan gods- och verkstads- och trafiktrafiken [idag Green Cargo] och verkstäderna som skulle sköta underhållet osv. styckades av från SJ – först som sex fristående divisioner och sedan den 1 januari 2001 ombildades till de sex aktieföretagen SJ AB, Green Cargo AB [godstrafik], Euromaint AB [verkstäder med mera], Interfleet Technology AB [maskiningenjörer och tekniker], Unigrad AB/DB Business Partner [IT och data], Jernhusen AB [fastigheterna] och TraffiCare AB [städning och växling].

I DAG KAN VI SE EFFEKTERNA AV DENNA marknadsivering. Numera är de ekonomiska aspekterna av varje enskild verksamhet avgörande för så kallade affärsmässiga beslut som affärsdrivande verk och privata entreprenörer fattar.

Inom branschen finns i dag ett antal större aktörer som Green Cargo, Veolia Transport Sverige AB [tidigare Connex], SJ AB, Stockholmståg, BK-tåg, Tågkompaniet och Roslagståg. Utöver dessa finns ytterligare ungefär 20 företag som bedriver olika typer av verksamhet, som exempelvis underhåll/uthyrning av lokförare, utbildning, gods- och persontrafik och städning.

Att skälla på SJ, Banverket eller någon annan av de aktörer som rör sig på denna så kallade marknad är därför meningslöst. De handlar alla i

enlighet med den ekonomiska modell som de tilldelats. Ansvaret är de politiker, såväl socialdemokratiska som borgerliga, som har genomdrivet och fortsatt denna avreglering, bolagisering och privatisering av järnvägstrafiken.

Banverket skötte tidigare underhållet utan vinstkrav. Nu har Banverket delats in i tre delar med ökade administrativa kostnader som följd och underhållet görs efter upphandling av företag som förväntas gå med vinst. Ständiga upphandlingar med pressade priser leder till ett stressat och bristande underhåll. En entreprenör med lägsta bud kan helt enkelt inte räkna in kostnaderna för en eventuell kall vinter.

MED 30 ÅRS YRKESERFARENHET SOM banarbetare i bakfikan kan Per-Gunnar Andersson peka ut orsaken till att ett snöoväder kan få tågtrafiken att haverera.

– Konkurrensutsättningen är orsaken till allt kaos, och det är en utveckling som påbörjades redan när sossarna satt vid makten.

Idag ansvarar Banverket endast för administrationen av spårunderhållet. Byråkratin på Banverket har ökat i takt med att antalet banarbetare har minskat. 1.500 arbetare på produktionsenheten har under en dryg tioårsperiod ersatt av lika många tjänstemän.

Även SJ:s hårt pressade vd Jan Forsberg påpekade att Banverket idag inte har den personalstyrka man hade förr, och som under snöoväder kunde röja snö.

Det som tidigare var Banverket Produktion bolagiserades vid årsskiftet och ombildades till Infranord AB, som är statligt ägt och med sina 3.000 anställda fortfarande det enskilt största företag som jobbar med spårunderhåll. Men bolaget måste konkurrera i upphandlingen med ett antal olika företag utan andra intressen än största möjliga vinst.

– Det går inte att upprätthålla ett fungerande underhåll när konkurrensen är det viktigaste, konstaterar Per-Gunnar Andersson. Nu underhålls olika sträckor av olika företag utan samordning dem emellan.

Han menar att snöoväder som denna vinter i sig inte hade orsakat tågkaoset i slutet av februari, om underhållet hade fungerat.

– Det här är bara en föraning, tilläts utvecklingen att fortsätta är jag övertygad om att järnvägsnätet kommer att haverera inom fem år.

1972 fanns det i Sverige 20 fungerande

snöröjningslok strategiskt utstationerade runtom i landet, som regelbundet underhålls för att finnas i beredskap att rycka ut vid snöväder likt denna vinter. I dag finns två av dessa kvar. Övriga har skrotats, eller är på väg att skrotas, sedan underhållet sparats in. [På Roslagsbanan i Stockholm tvingades man enligt ABC-nytt till och med att hämta ut en spårrensare från 1909, som drivs av en eldriven motorvagn från 1934, från Spårvägs-muséet för att klara snöröjningen i februari.] På en konkurrensutsatt marknad finns inga snabba vinster att hämta i att underhålla lok som bara används en kort period om året.

Även Annelie Lundin, vice ordförande för Fackförbundet ST inom Banverket/Infranord, menar att en del av förklaringen till vinterns kaos i tågtrafiken finns i det faktum att underhållet av spåren numera är konkurrensutsatta. Där man tidigare vände sig till en aktör, finns det i dag flera.

– Förut var det Banverket Produktion som stod för allt underhåll. I dag kan en och samma sträcka vara uppdelad på flera olika organisationer som ska planera och samordna underhållsarbetet, säger Annelie Lundin.

– Vilket faktiskt är ett problem på längre sikt också. Det finns en risk att Banverket som förvaltare inte får samma översikt som tidigare, nu när de har flera aktörer att vända sig till.

SEKO Banverkets företagsfack, som Per-Gunnar Andersson är ordförande för, motsatte sig bolagiseringen av Banverket Produktion, och nu kräver facket en återreglering där samhällsnyttan går före vinstintresset.

Han får medhåll från SEKO:s förbundsordförande Janne Rudén:

– Det är dags att sluta leka marknad och reglera underhållet av järnvägen, säger han.

MEN AVREGLERINGEN AV JÄRNVÄGSTRAFIKEN kommer att fortsätta. Den senaste järnvägsutredningen som kom 2008 hade direktiven att skapa ökad konkurrens. Efter den första oktober får vi ännu fler aktörer på spåren. Då ska det råda helt fri konkurrens även på stommätet mellan Stockholm, Göteborg och Malmö

Och som så ofta är det Bryssel som spökar i bakgrunden. Total har EU antagit tre järnvägsdirektiv, som steg för steg syftar till att öka konkurrensen inom järnvägssektorn och göra det enklare för järnvägsbolag att verka i andra EU-länder.

Bild: ROBERT NYBERG

Det första järnvägsdirektivet innebar en ökad liberalisering av den internationella godstrafiken. Lagstiftningen trädde i kraft den 15 mars 2003 och medgav konkurrens för gränsöverskridande godstransporter på vissa järnvägssträckor. Då kunde nya tågoperatörer börja konkurrera med nationella järnvägsmonopol.

I syfte att påskynda liberaliseringen av den internationella godstrafiken lade kommissionen fram förslag till ett nytt järnvägsdirektiv 2002. Det innebar att konkurrensutsättningen av EU:s godstrafik på järnväg tidigare lades från 2008 till 2006.

Det tredje järnvägsdirektivet handlar bland annat om att öppna upp den europeiska marknaden för internationell passagerartrafik med tåg. 2010 ska europeiska tågtrafikföretag ha rätt att utan hinder köra passagerartåg mellan EU-länderna. Tågtrafikföretagen får rätt att plocka upp passagerare längs vägen, men de får fortfarande inte fritt tillträde till den helt inhemska passagerartrafiken.

EU:s och den borgerliga regeringens totala avreglering och utförsäljning av järnvägstrafiken måste stoppas. Sverige behöver ett sammanhållet nationellt järnvägssystem med samhällets behov av väl fungerande kommunikationer som huvudmål.

Gösta Torstensson

Tyska minimilöner och brittiska springnotor

UNI – den fackliga international som bland annat organiserar postanställda – har undersökt löneläget i de ”gamla” postföretagen jämfört med de nya som etablerat sig tack vare omregleringen. Man har undersökt 20 europeiska länder. I genomsnitt tjänar en postarbetare 24 procent mer i de gamla företagen, jämfört med de nya.

I exempelvis Storbritannien tjänar en anställd i Royal Mail 1.664 euro [16.875 kronor] i månaden; hos russinplockarna är lönen 1.100 euro [11.154 kronor]. En del av förklaringen till skillnaderna är att de ”nya” företagen naturligtvis har en yngre personal; men det förklarar bara en mindre del av de lägre lönerna [liksom andra sämre anställningsvillkor].

Dessa företags lönsamhet [liksom mycket av annan omreglerad verksamhet] bygger nämligen på sämre villkor för dem som gör jobbet.

I Tyskland fastställde regeringen i samråd med Deutsche Post/DHL och facket en minimilön för postbranschen på 8 euro/timme [81 kronor/timme eller cirka 14.000 kronor/månad; i Sverige

är minimilönen i Posten för den som fyllt 18 år 17.500 kr]. Minimilönen gäller från och med 1 januari 2008. Det blev naturligtvis ett jävla liv på Springerkoncernen och andra lågprisbolag som konkurrerar med Deutsche Post. De gick till författningsdomstolen, som nu har gett dem rätt. Beslutet fattades, enligt domstolen, på formellt felaktiga grunder och är därför inte bindande.

Deutsche Post uppmanar nu regeringen att ta ett nytt beslut om minimilön inom branschen. Vilket försvåras något av att kristdemokraterna nu är i koalition med liberalerna och inte socialdemokraterna, som var fallet när det förra beslutet togs. Samtidigt har Deutsche Post själva startat ett lågprisbolag och hotar nu med att utvidga den verksamheten.

Samtidigt som Deutsche Post genom sitt bolag DHL Global Mail bedriver en motsatt politik i Holland. Där motarbetar man holländska Posten, TNT, i deras ansträngningar att få den holländska regeringen att införa minimilöner inom postbranschen!

Så bisarr är numera den omreglerade postvärlden. I Holland har 30-40 procent av dem som arbetar i de nya företagen betalt per försändelse, utan sociala försäkringar, pensionsavtal, semester-

Klasskamp i Grekland

Enligt EU:s så kallade stabilitetspakt får ett medlemslands budgetunderskott inte överstiga 3 procent av landets BNP. Enligt de förhållningsorder som EU-ländernas finansministrar utfärdat ska Grekland ha fått ned sitt budgetunderskott till under 3 procent av BNP till år 2012. Under 2010 ska landet få ned sitt underskott från 12,7 procent till 8,7 procent av BNP.

Om Grekland inte lyckas pressa ned budgetunderskottet såsom övermakten dikterar kan EU utfärda böter [vilket förefaller vara lika intelligent som att försöka släcka en eld med bensin].

Sveriges finansminister Anders Borg tror att den grekiska regeringens nyliberala stålbad med sänkta löner för de offentliganställda och försämrade villkor för pensionärerna inte är tillräckligt ”för att trovärdigheten ska kunna återvinnas på finansmarknaderna”. Vad det grekiska folket som drabbas av de ansiktslösa marknadskrafternas krav tycker bekymrar inte

den tidigare aktivisten i nyliberala Frihetsfronten.

Men grekiska väljare är mycket missnöjda med den socialdemokratiska premiärministerns hårda tag, och anser att han redan nu bryter löftena från valrörelsen i höstas.

”Jag beklagar verkligen att regeringen har böjt sig för marknadens önskemål”, uttalade Yiannis Panagopoulos, ordförande i Greklands största fackförbund GSEE, med 600.000 medlemmar, om regeringens sparprogram.

Den 24 februari slog den grekiska fackföringsrörelsen tillbaka. Grekland stod stilla hela dagen. En generalstrejk stoppade alla transporter på land, till sjöss och i luften. Myndigheter, skolor, domstolar, banker – alla förblev mer eller mindre stängda i ett dygn. Flera miljoner greker stod bakom denna protest mot Anders Borgs och hans EU-kollegors hårdföra åtstramningspaketet.

Klass mot klass, med andra ord. Här finns en konflikt som vi definitivt inte sett slutet på.

Eva-Britt Svensson

eller sjukersättning.

Den här situationen påverkar naturligtvis villkoren även för dem som fortfarande arbetar i "gamla" Posten. TNT och de holländska fackförningarna har nyligen slutit ett avtal som gäller från 1 april 2009-31 december 2011. De sammanlagda lönehöjningarna för dessa 33 månader uppgår till fantastiska 1,9 procent. Avtalet innehåller också en "social plan" som genom avgångsvederlag ska stimulera till frivilliga uppsägningar för att lösa den stora övertalighet, som företagsledningen har beslutat om.

TNT är ju ett av de nationella postföretag som först expanderade internationellt, i synnerhet inom logistikmarknaden. Svenska Posten var ju för övrigt på väg att bli kompanjon under Dahlstens tid. Nu backar man dock hem på några marknader. I Tyskland säljer man sitt ODR-företag till ledningen [men fortsätter att dela ut brev] och i Österrike lägger man ner breverksamheten och koncentrerar sig på enbart tidningsutdelning. I Österrike krävs någon typ av licens för att dela ut vanliga brev; alltför betungande enligt TNT. Dessutom är det så i Österrike att postlådorna är låsta och tillhör österrikiska Posten; en ny operatör måste bekosta nya lådor.

Problemen för brittiska Royal Mail är långt ifrån lösta. Strejkerna vilar under tiden som förhandlingar pågår mellan postfacket, CWU, och Royal Mail. CWU kampanjar nu för att få labourregeringen att ta sitt ansvar för den upparbetade pensionsskulden i Royal Mail; den beräknas nu till över 100 miljarder kronor! Precis som i Sverige försöker regeringen ta en springnota på Postens pensionsskuld, vilket, också det som hos oss, försvårar för Royal Mail att göra nödvändiga investeringar i bland annat ny teknik.

I Danmark pågår nu ett politiskt spel för att omsätta EU:s postdirektiv på den danska marknaden. Enligt direktivet är medlemsländerna fortfarande skyldiga att samla in och dela ut brev minst fem dagar i veckan. De flesta EU-länder har ännu kvar lördagsutdelningen och uppfyller därför direktivet med råge. Så även i Danmark. Än så länge. I en intervju nyligen uttalade sig den ansvarige ministern Lars Barfoed i frågan och föreslog att man ska dra in måndagsutdelningen och sänka kraven på övernattbefordran. Vilket naturligtvis har mött reaktioner, bland annat hos tidningsutgivarna. Förslag till ny dansk reglering beräknas komma under början av våren.

Jan Åhman

Vattenfall dumpar löner i Tyskland

Statliga energikoncernen Vattenfalls dotterbolag i Tyskland, Vattenfall Europa, tycker att vinsten på 1,8 miljarder euro [18 miljarder kronor] från förra året är för låg och har därför utarbetat ett sparpaket som består av nedskärningar av personalstyrkan och lönesänkningar för de anställda.

Nu protesterar de anställda. Mer än tusen personer från Berlin, Hamburg och Cottbus tågade till den svenska ambassaden för att lämna över en protestskrivelse.

– Jag undrar verkligen hur den svenska regeringen ser på detta, säger Volker Stüber, på det tyska fackförbundet Ver.di, som organiserar de anställda på Vattenfall Europa.

Fackförbundet anser att Vattenfall vill dumpa lönerna och bryter mot gällande löneavtal.

– När man gör så många miljarder i vinst har vi svårt att förstå att de anställda ska få sämre betalt.

Vattenfall har bland annat föreslagit att flytta anställda till dotterbolag med lägre löner och omförhandlingar av lokala löneavtal. På detta sätt kan anställda få se sina löner sänkas med upp till 30 procent, enligt Ver.di.

– Man vill utplacera oss på ett särskilt serviceföretag som inte är bundet av vårt avtal. Det skulle innebära en förlust på 700 euro [7.000 kronor] i månaden för mig, säger en av demonstranterna till Dagens Nyheter.

Vattenfall Europe har 21.000 anställda i Tyskland och Polen. Enligt företagets planer ska personalstyrkan minska med 1.500 anställda och 180 miljoner euro [1,8 miljarder kronor] ska sparas in genom lönesänkningar.

Fackförbundet SEKO ger de tyska arbetarna sitt fulla stöd.

– Vi har ingen som helst förståelse för att Vattenfall, som gör en så stor vinst genom sin verksamhet i Tyskland, behöver ta till sådana här åtgärder. Det är ju de anställda som i högsta grad är anledningen till den goda förtjänsten, säger SEKO:s förbundsordförande Janne Rudén.

Gösta Torstensson

Vi behöver en Lex Lagena – annars är facket illa ute

Strejken på Lagena Distribution AB under midsommarveckan rönt stor medial uppmärksamhet. Alltför lite ljus har dock riktats mot de egentliga orsakerna till konflikten.

Till att börja med måste vi konstatera att detta problem med bemanningsföretag inte alltid har funnits. Bemanningsföretag plågade de fackliga organisationerna och undergrävde de anställdas trygghet under arbetarrörelsens barndom och kulminerade i Utansjöarbetarnas marsch mot det strejkbrytande bemanningsföretagets förläggning i Lunde, också känt som Ådalen -31.

I syfte att skapa ”ordning och reda” på arbetsmarknaden genomförde Per-Albin Hansson 1935 en rad åtgärder där de viktigaste var förbud mot bemanningsföretag och införandet av statsunderstödd a-kassa. Anställningsskydd och trygghet i omställning; samma frågor då som nu.

I början av 1990-talet hade minnet av Ådalen -31 och Per-Albin Hansson förbleknat så pass att man kunde återlegalisera bemanningsföretagen i två steg; 1991 och 1993 i full skala.

Därmed har gamla problem, som vi trodde vi en gång för alla visat på porten, återuppstått.

Omplaceringsutredningen: Uppsägning från arbetsgivarens sida skall vara sakligt grundad. En uppsägning är inte sakligt grundad om det är skäligt att kräva att arbetsgivaren bereder arbetstagaren annat arbete hos sig.

Så lyder lagen om anställningsskydd §7. Det innebär att man innan någon sägs upp på grund

av arbetsbrist måste man utreda om inte personen kan omplaceras i stället för sägas upp. Men på ett företag som använder sig av bemanningsföretag blir denna paragraf oanvändbar.

Det får nästan ett löjets skimmer över sig när man i omplaceringsutredningen kammar noll samtidigt som man tittar ut över den hord av inhyrd personal som gör exakt det arbete som de som är varslade utför.

Bemanningsföretag tillintetgör denna del av las fullständigt.

I Inrikesminister Eric Holmqvists [s] förarbete till las 1973 skriver han att:

”...de från trygghetssynpunkt betydelsefulla reglerna om turordning måste vara utformade på sådant sätt att de ger ett verksamt skydd för de arbetstagargrupper som är särskilt utsatta på arbetsmarknaden och hindrar en skoningslös utgallring bland de anställda under återopande av effektivitetsskäl”

Av detta följde att regeln ”sist in – först ut” blev normen för turordningen. Denna turordning har ju som bekant varit ansatt från alla håll och kanter.

Det som skett sedan bemanningsföretagen klivit in på banan är att regeln egentligen förlorat sin mening. Det som sker i dag är att arbetsgivaren säger upp enligt turordningslistan, men ombesörjer så att bemanningsföretaget, ur gruppen uppsagda, anställer de arbetstagar arbetsgivaren har ett gott öga till. På så sätt blir han av med de han vill bli av med och får behålla som arbetskraft de han vill behålla, om än via ett bemanningsföretag.

Och så är vi tillbaka till den ”skoningslösa utgallringen”...

Återanställningsrätten har i dag, på företag med bemanningsföretag, samma parodiska funktion som omplaceringsutredningen. Vad har återanställningsrätten för materiellt innehåll över huvud taget då den egna arbetsgivaren varje dag väljer att ringa bemanningsföretagen för att bemanna upp för den kommande produktionen, i stället för att ringa de som är uppsagda och har återanställningsrätt?

Bemanningsföretagen har slagit ut återanställningsrätten helt och hållet.

Sammantaget hotar bemanningsföretag hela idén om saklig grund för uppsägning.

Syftet med kombinationen av saklig grund för uppsägning och återanställningsrätten var ju att skydda arbetarna från att ställas mot varandra;

Bild: LARS-ERIK HAKANSSON

arbetslösa mot anställda. De arbetslösa skulle inte utgöra ett hot mot de med anställning, genom att man gjorde det omöjligt för arbetsgivaren att göra ett enkelt utbyte av anställda. Införandet av bemanningsföretag rubbade detta skydd.

I Sverige är det nu till och med möjligt för ett företag som har ökat personalbehov att säga upp på grund av arbetsbrist om man täcker det ökade arbetskraftsbehovet [och mer därtill] med inhyrd arbetskraft. Vad behöver göras?

Frågan kan lösas politiskt på lång sikt, men här och nu måste den lösas, så långt det är möjligt, i avtalsrörelsen.

Den viktigaste principen att ro hem är att arbetsbristuppsägningar och inhyrd arbetskraft inte kan existera parallellt på samma företag. Eftersom inhyrning undergräver både omplaceringsutredningen, turordningen och återanställningsrätten måste det skapas, på de företag som varslar på grund av arbetsbrist, ett moratorium där det är förbjudet att hyra in personal. Detta moratorium ska gälla från och med att arbetsgivaren varslar till och med att återanställningsrätten för de uppsagda har gått ut.

Först då har vi återställt funktionaliteten i Las någorlunda.

OM INTE FUNKTIONALITETEN I LAS återställs får vi effekten att arbetsgivaren har ett nytt konfliktvapen i sina händer gentemot det lokala facket. Arbetsgivaren kan hur lätt som helst ställa ultimatum: "Jobba kvar till sämre villkor eller bli utbytt mot inhyrd".

Det talas ofta om att facken måste hålla samman i avtalsrörelsen. Man menar då att förbunden ska hålla sams. Det är självklart en viktig förutsättning för en framgångsrik avtalsrörelse. Men minst lika viktigt är att hålla samman facket på lokal och central nivå.

De lokala avtalens tyngd varierar ju enormt mellan förbund och branscher och det finns vitt skilda traditioner på området. Men uppskattningsvis utgör väl de lokala avtalen på runt 10-20 procent av utfallet i medlemmarnas plånböcker.

Och när arbetsgivarna inte lyckas inkassera eftergifter på förbunds nivå, vilka tror ni de ger sig på då?

Om inte bemanningsfrågan får en vettig lösning blir det lokala facket nästa avtalsperiods strykpojke.

Patrik Olofsson
Handelsklubbens styrelse vid Lagena

Generalstrejk mot nedskärningar i Portugal

Skolor, sjukhus och domstolar var stängda den 4 mars när Portugal lamslogs av en generalstrejk. De stora fackföreningarna protesterade mot regeringens sparplaner där löner i offentlig sektor fryses och för varje två personer som försvinner från offentliga jobb ska bara en ersättas. Dessutom kommer socialbidragen att begränsas.

I likhet med länder som Grekland och Spanien brottas Portugal med ett växande underskott i budgeten. Det låg på 9,3 procent av BNP förra året, vilket är skyhögt över det krav som EU:s så kallade stabilitetspakt ställer om ett underskott på högst 3 procent av BNP.

Dessutom är arbetslösheten den högsta på 25 år och ekonomin befinner sig i en djup svacka. Nu börjar förtroendet för den socialdemokratiske premiärministern José Socrates att vackla. I februari hade andelen som ser positivt på honom fallit till knappt 30 procent, från drygt 40 procent i januari.

Lettisk arbetslöshet nära 20 procent

Lettlands arbetslöshet steg till 19,7 procent under fjärde kvartalet 2009, upp från 18,4 procent under kvartalet före. Totalt uppgick antalet arbetslösa letter till 229.400 personer vid årsskiftet.

Arbetslösheten har rusat i höjden samtidigt som den lettiska ekonomin i stort har gått in i väggen, med ett ras för bruttonationalprodukten (BNP) på 18 procent i fjol. I år beräknas BNP minska ytterligare 4 procent i Lettland.

Lettlands regering ingick i slutet av 2008, efter banken Parex kollaps, ett avtal om nödlån med IMF, EU och de nordiska länderna. Enligt avtalet får man portionsvis låna 7,5 miljarder euro för att stabilisera ekonomin.

Fempartiregeringen i Riga, som står inför allmänna val i höst, är opinionsmässigt pressad efter en lång rad drastiska nedskärningar och skattehöjningar för att uppfylla långivarnas krav och hålla den fasta växelkursen mot euron, med sikte på att införa euron som valuta i landet.

[eu och facket] är ett nyhetsbrev för folkrörelsen nej till eu:s fackliga nätverk. ansvarig utgivare: jan-erik gustafsson. redaktör: gösta torstensson. adress: rondovägen 312, 142 41 skogås. tfn: 08-771 43 79. e-post: gosta.torstensson@nejtill.eu.se.

folkrörelsen nej till eu är en partipolitiskt obunden medlemsorganisation. adress: pölgatan 5, 414 60 göteborg. e-post: kansli@nejtill.eu.se. hemsida: www.nejtill.eu.se.